

สรุปผลการประชุม Commission on Phytosanitary Measures ครั้งที่ 5
ระหว่างวันที่ 22 - 26 มีนาคม 2553 ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี

คณะกรรมการด้านการมาตรการสุขอนามัยพืช (Commission on Phytosanitary Measures, CPM) จัดตั้งตามมาตราที่ 11 ของบัพญญัติของอนุสัญญาอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention: IPPC) ฉบับปี 1997 คณะกรรมการประกอบด้วยประเทศภาคีสมาชิก 172 ประเทศ มีการประชุมทุกปีเพื่อร่วมกันพิจารณาการดำเนินงานภายใต้กลยุทธ์ของคณะกรรมการฯ ผลการประชุม CPM ครั้งที่ 5 สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การพิจารณามาตรฐานระหว่างประเทศด้านการมาตรการสุขอนามัยพืช (International Standards on Phytosanitary Measures: ISPMs)

1.1 ให้การยอมรับมาตรฐาน ISPMs และเอกสารแนบท้าย ได้แก่

1.1.1 ตัดคำศัพท์ beneficial organism ออกจาก ISPM หมายเลข 5 Glossary of Phytosanitary terms)

1.1.2 มาตรฐาน ISPMs เรื่องใหม่ 2 เรื่อง ดังนี้

-รูปแบบและการปฏิบัติของสถานกักพืช (Design and operation of post -entry quarantine stations for plants)

-มันฝรั่งปลอดเชื้อ ที่อยู่ในสภาพเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และสภาพหัวพันธุ์ขนาดเล็ก สำหรับการค้าระหว่างประเทศ (Pest free potato (*Solanum* spp.) micropropagative material and minitubers for international trade)

1.1.3 เอกสารแนบท้ายมาตรฐาน ISPMs หมายเลข 28 (การใช้วิธีฉายรังสีเป็นมาตรการสุขอนามัยพืช) สำหรับศัตรูพืช 3 ชนิด ได้แก่ *Conotrachelus nenuphar* (ด้วงงวงเจาะผลไม้), *Grapholita molesta* (หนอนผีเสื้อกลางคืน), *Grapholita molesta* under hyposia

1.1.4 เอกสารแนบท้ายมาตรฐาน ISPM หมายเลข 27 (ระเบียบวิธีวินิจฉัยศัตรูพืชควบคุม) เรื่อง ระเบียบวิธีวินิจฉัยเพลี้ยไฟ (Diagnostic Protocol for *Thrips palmi*)

1.2 แผนการจัดทำมาตรฐาน ISPMs ในปี 2553

1.2.1 เรื่องเสนอใหม่ 4 เรื่อง ได้แก่ การจัดตั้งและรักษาพื้นที่ที่ควบคุมเนื่องจากตรวจพบการระบาดของแมลงวันผลไม้ ทริตเมนต์ที่ใช้กับพืชที่มีดินและวัสดุปลูก สารชีวอินทรีย์สำหรับศัตรูพืชในป่าไม้ และการเคลื่อนย้ายเมล็ดพันธุ์ระหว่างประเทศ

1.2.2 การปรับปรุงมาตรฐาน ISPMs เก่า 3 เรื่อง ได้แก่ ISPMs หมายเลข 6 (แนวทางการเฝ้าระวัง) หมายเลข 8 (การพิจารณาสถานภาพศัตรูพืชในพื้นที่) และหมายเลข 4 (ข้อกำหนดในการจัดตั้งพื้นที่ปลอดศัตรูพืช)

นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่ประเทศสมาชิกขอให้สำนักเลขาธิการพิจารณาเกี่ยวกับมาตรการสุขอนามัยพืชในการควบคุมตู้บรรจุสินค้านำเข้า ส่งออก เนื่องจากมีความเสี่ยงในการนำศัตรูพืชเข้าสู่ประเทศ

/2. การแลกเปลี่ยน ...

2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศภาคี

สำนักเลขาธิการ IPPC แจ้งเรื่องการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล ได้แก่ การปรับปรุง International Phytosanitary Portal (IPP) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของ IPPC ให้ใช้งานได้ง่ายขึ้น การจัดสรรเงินสำหรับการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจเรื่อง IPPC แก่ประเทศภาคีสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้กำลังจัดทำโปรแกรมสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกใช้ในการเสนอข้อคิดเห็นต่อการจัดทำมาตรฐาน ISPMs และขณะนี้ประเทศภาคีสมาชิกมีการนำข้อมูลด้านสุขอนามัยพืชของประเทศ ขึ้นสู่ IPP เพื่อสื่อสารข้อมูลระหว่างประเทศภาคีสมาชิกด้วยกันมากขึ้น

3. การดำเนินการกรณีเกิดข้อพิพาท

เลขานุการคณะกรรมการดำเนินการกรณีพิพาท (Subsidiary Body on Dispute Settlement: SBDS) ขอให้ประเทศภาคีสมาชิกที่มีกรณีพิพาทด้านสุขอนามัยพืชระหว่างกัน นำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่ SBDS จะเหมาะสมกว่า เพราะเป็นเวทีที่เฉพาะเจาะจงมากกว่าเวทีของ WTO-SPS

4. การปรับปรุงศักยภาพด้านการอารักขาพืชของประเทศภาคีสมาชิก

คณะกรรมการฯ เห็นชอบต่อเอกสารอธิบายหลักการ (concept paper) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพด้านสุขอนามัยพืช และกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพด้านสุขอนามัยพืชระดับประเทศ (National Phytosanitary Capacity Strategy) 6 กลยุทธ์ ได้แก่

- การวางแผนด้านสุขอนามัยพืชระดับประเทศ
- การจัดทำมาตรฐานและการนำไปปฏิบัติ
- การร่วมมือและการประสานงาน
- การรวบรวมเงินทุน
- การสนับสนุนระดับนโยบาย
- การสร้างควมยั่งยืนโดยติดตามและประเมินความสามารถ

นอกจากนี้มีการเชิญชวนให้ประเทศภาคีสมาชิกนำแบบประเมินศักยภาพด้านสุขอนามัยพืช (Phytosanitary Capacity Evaluation: PCE) ที่ปรับปรุงใหม่ไปทดสอบใช้

สำนักเลขาธิการ IPPC แจ้งว่ามีการจัดทำคำแนะนำสำหรับการปฏิบัติด้านสุขอนามัยพืชของป่าไม้ตามมาตรฐานระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อประเทศภาคีสมาชิก

5. โครงการที่คณะกรรมการฯ เห็นควรให้ดำเนินงาน

5.1 การจัดทำ “การออกใบรับรองสุขอนามัยพืชด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Certification)” เป็นเอกสารแนบของมาตรฐาน ISPM หมายเลข 12 (การออกใบรับรองสุขอนามัยพืช)

5.2 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเคลื่อนย้ายเมล็ดธัญพืชระหว่างประเทศ (Open-ended workshop on international movement of grain)

5.3 การหาสารทดแทนเมทิลโบรไมด์ โดยขอให้ประเทศภาคีสมาชิกให้ความสำคัญต่อการหาสารทดแทนเมทิลโบรไมด์ที่ใช้ในงานกักกันพืชก่อนการส่งออก และกำหนดนโยบายระดับประเทศให้มีการปฏิบัติในเรื่องการลดการใช้เมทิลโบรไมด์อย่างจริงจัง

/6. การบรรยาย ...

6. การบรรยายพิเศษ

6.1 ผู้แทนจากสมาคมระหว่างประเทศด้านงานวิจัยป่าไม้ (International Union of Forest Research Organization) ได้เสนองานวิจัยเกี่ยวกับการเกิดโรคระบาดที่ทำลายป่าไม้ในพื้นที่ของประเทศต่างๆ ซึ่งมีสาเหตุจากการเคลื่อนย้ายพืชระหว่างประเทศเนื่องจากการค้าในปัจจุบัน และเห็นว่าความเสี่ยงนี้เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากความไม่เข้มงวดในการตรวจวินิจฉัยศัตรูพืชของเจ้าหน้าที่ ณ จุดนำเข้า และไม่มีการรายงานการระบาดของศัตรูพืชของแต่ละประเทศ และปัญหานี้จะทำให้ศัตรูพืชสามารถกระจายไปได้ทั่วโลก

6.2 ผู้แทนจาก (Global Invasive Species Coordinator of IUCN) บรรยายถึงภัยคุกคามจากพืชน้ำ (aquatic plants) ที่ขณะนี้มีความนิยมทางการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากพืชน้ำชนิดใหม่ที่น่าสนใจจากประเทศหนึ่งอาจกลายเป็นพืชรุกราน (invasive) สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ของประเทศผู้นำเข้าพืชน้ำชนิดนั้น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันมาตรฐาน ISPMs ประกาศใช้แล้ว 34 เรื่อง ประเทศภาคีสมาชิก IPPC 172 ประเทศ มีความตื่นตัวในการกำหนดมาตรการสุขอนามัยพืชภายในประเทศของตนให้สอดคล้องตามมาตรฐาน ISPMs เนื่องจากเป็นไปตามข้อตกลง WTO-SPS และไม่ต้องการให้เกิดผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศภาคีสมาชิก IPPC ดังนั้น มกอช. ในฐานะ IPPC Contact Point จะดำเนินการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านสุขอนามัยพืชภายในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญา IPPC ได้แก่

1. ประสานด้านการร่วมกำหนดมาตรฐาน ISPMs

1.1 กับหน่วยงาน เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ สถาบันการศึกษา เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการเสนอข้อคิดเห็นต่อร่างมาตรฐาน ISPMs ในประเด็นที่ประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบจากมาตรฐาน ISPMs ที่สูงเกินไป

1.2 พิจารณาหาบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการอารักขาพืช เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Standards Committee) และคณะทำงาน (Expert Working Group) ในการจัดทำมาตรฐาน ISPMs โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตรของประเทศไทย

2. ประสานด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ กับหน่วยงาน เช่น กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อจัดทำ Pest Report ให้แก่ประเทศภาคีสมาชิกและสำนักเลขาธิการ IPPC รับทราบ ตามข้อผูกพันในฐานะประเทศภาคีสมาชิก IPPC การจัดทำรายงานดังกล่าวเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านวิชาการในการกำจัดศัตรูพืช และสร้างความชัดเจนต่อสถานภาพของศัตรูพืชในประเทศว่าได้รับการดูแลควบคุมอย่างไร

3. ประสานด้านการกำหนดมาตรการสุขอนามัยพืชในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ISPMs เช่น กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวกับมาตรการสำหรับการเคลื่อนย้ายวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ (Wood Packaging Materials) ที่ใช้สำหรับการค้าระหว่างประเทศ ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ISPMs หมายเลข 15 ที่ปรับปรุงเมื่อปี 2552